

פניני הדרך היומי

לקט פנינים יקרים ונחמדים על סדר הדרך היומי

מו"ק כה- חגיגה ג | פרשת תצוה | גליון מס' 110

דף כה. 80

הריטב"א ושאר ראשונים חולקים ע"ז, דא"צ לקרוע משום העתיד, ועיקר הטעם הוא משום דמקיימי מצותיה, ע"כ חשיבי כס"ת, וכתב הריטב"א דנפק"מ בין פירש"י לפירושו הוא באשה שאינה בלימוד התורה, ומ"מ מקיימות מצוות ע"ש.

ולכאורה דבריו צ"ע, למה אשה ליתא בלימוד התורה, הלא שייכי בלימוד ההלכות הנוגעות לאשה, דמה"ט מברכות ברכות התורה וכמש"כ בשאג"א סי' ל"ה. אולם באמת יעוי בחינוך (מצוה תרי"ג) במצות ת"ת וז"ל: ונוהגת בכ"מ ובכל זמן בזכרים שהן חייבין בת"ת וכו' ולא בנקבות, הרי להדיא דאשה ליתא בת"ת, וע"כ צ"ל בזה כמש"ש בבית הלוי (ח"א סי' ו) דנהי דנשים צריכות ללמוד לדעת, מ"מ אין להם מצות לימוד התורה, והיא רק בהיכי תמצוי לדעת הדינים, והא דמברכות ברכות התורה עיי' ח"י מרן רי"ז הלוי הל' ברכות. (קובץ קול התורה קובץ מ"ז ע' כב).

דיומא חד אתהפיכא לי' רצועה דתפילין ויתיב עלה ארבעין תעניתא - עיקר הקפידא היא כשנתהפכה הרצועה במקום עיקר הקשירה, שאז צריך לחזור ולהפכה לצד השחור, אבל שלא במקום עיקר הקשירה, אין צריך להפכה אלא משום נוי מצוה. משנ"ב [כו לח].

וכתב הרא"ש במנחות (הלכות תפילין הלכה יב) מאן דאפיך רצועה של יד או של ראש מיחייב למיתב בתעניתא, דפושע הוא, וצריך תענית. אבל לחייבו ארבעים תעניות כרב הונא, לא. דמרוב חסידות הוא דעביד. ע"כ. והוא הדין אפילו אם נתהפכה לו בשוגג [הגר"ז]. וכתב באליה רבה, דמתענה מאחר ובירך ברכה לבטלה. וכן הוא בברכי יוסף (סק"ד). ויש אומרים שמתענה משום שקרא ק"ש וברכותיה ברצועה הפוכה. ונפקא מינה אם הרצועה היתה הפוכה רק חלק משעת ההנחה, אבל זמן מה היתה הרצועה בסדר, שלסברא הראשונה אינו מתענה, שהרי קיים המצוה וחלה ברכתו. ולדעה השניה כל שבשעת ק"ש וברכותיה היתה הרצועה הפוכה, מתענה. וכ"כ בשו"ת ציץ אליעזר חלק ז' (סי' כו). ע"ש. אולם בלא"ה כבר כתב במעדני יום טוב (על הרא"ש, הלכות קטנות סי' יב סק"צ) בשם יש מי שכתב, שאין מתענין אלא באופן שהופך הרצועה בכוונה וברצון. ע"ש. ולכן יש

רשב"א אומר, העומד על המת בשעת יציאת נשמה חייב לקרוע - כתב הגר"מ פיינשטיין זצ"ל בשו"ת אגרות משה (חו"מ ח"ב סי' עג אות י), ראיתי בספר גשר החיים מהגר"מ טוקוצינסקי זצ"ל (פי"ד ס"ט) שהביא בשם ספר שולחן גבוה, שנהגו להקל בזה ולא לקרוע, משום שאם לא כן לא ימצאו אנשים שירצו לבא לעמוד בשעת יציאת נשמה. עיין שם.

אך הוא טעם קלוש מאוד לבטל חיוב ממש שמפורש בברייתא כאן, ובמסכת שבת (קה ע"ב) אמרין דמשום חיוב זה הוי הקורע על המת בשבת מתקן, ואם לא הי' הדבר חיוב ממש ובשביל חשש קטן כזה דאינשי דלא מעלי או אינשי עניי שלא ירצו לבוא ולעמוד בשעת יציאת נשמה לא יהיו חייבין, לא היה הדבר נחשב למתקן, אלא ודאי דחיוב גמור הוא, אלא כוונת הגשר החיים והשולחן גבוה להסביר הטעם מדוע לא מיהו באלו שאין קורעין, אבל ודאי שאינו טעם על מה שניהגו כן, ואינשי מעלי ודאי צריכים לקרוע כדינא.

ועיין שם שכתב עוד דרופא שכבר קרע בשעת יציאת נשמה אצל חולה אחד, סגי בהוספת משהו על מה שקרע כבר בשעת יציאת נשמה של חולה אחר, דהלא אין להעדיף קריעה זו על קריעה של מתים קרובים, וכמו שבמת לו מת קרוב אחר ז' ימים סגי בתוספת כל שהוא, ה"ה כאן אף באותו היום ג"כ כבר פסק חיובו הקודם והוי כלאחר ז' ימים וסגי בהוספת כל שהוא על מת אחר, ומסתבר שלא רק באותו יום סגי, אלא גם אם עבר כמה ימים אח"כ יהי' סגי בהוספת כל שהוא, עיין שם.

עוד נציין דהנה בטור ושו"ע יו"ד (סי' ש"מ) נפסק כהנ"ל דהעומד על המת בשעת יציאת נשמה חייב לקרוע.

ובספר שלחן גבוה (שם) כתב שלא נהגו לקרוע בזמן הזה, וכן נהגו בירושלים ת"ו ע"ש. וכ"כ בספר ארץ החיים וכן כתב בשו"ת כרם חמד (חלק יורה סימן נ'), ובספר נהר מצרים (דף קל"ז ע"א) ובספר כף החיים (סימן תקמ"ז ס"ק כ"ח) ובספר גשר החיים ח"א (עמוד נ"ח סק"ט). וכל זה משום שהמתים מוחלים על כבודם מחיים כדי שיעמדו עליהם ביציאת הנשמה.

למה זה דומה לספר תורה שנשרף - ברש"י על הרי"ף ביאר משום שעדיין היה זה יכול ללמוד, והוי כס"ת שנשרף. אולם

נוהגים לתחוב הרצועה באבנט, שיש בזה תיקון שלא יתהפכו הרצועות, ויקיים זה אלי ואנוהו. ועיין בבן איש חי (פרשת וירא אות ז).

☞ דף כה: ☞

כי נח נפשי דרבינא פתח עלי' ההוא ספדנא, תמרים הניעו ראש על צדיק כתמר, נשים לילות כימים על משים לילות כימים - כתב החיי אדם לבאר בזה עפ"י מה דאיתא במשנה בביכורים (פ"א) אין מביאין תמרים אלא מן העמקים, כי התמרים שגדלים בעמקים הם המשובחים, וזה כוונת הכתוב צדיק כתמר יפרח, כי צדיק נקרא אם דעתו שפלה עליו, וצדיק כזה הוא כתמר יפרח, ובכוחו לבטל גזירות כדאיתא (לעיל ט"ז ב) אמר ליה הקדוש ברוך הוא לדוד הואיל והשפלת את עצמך תהא כמוני, שאני גוזר גזירה ואתה מבטלה, וזה מה שהספדן אומר: תמרים הניעו ראש על צדיק כתמר, התמרים מניעים ראש על צדיק כתמר שדעתו היתה שפלה, שאותו צדיק משים לילות כימים, לילות מרומזו לצרות, ועל ידו הרי שמו לילות כימים, כלומר בזכותו התבטלו גזירות רעות ונעשו הלילות לימים.

בכו לאבלים ולא לאבידה וכו' - רבינו החתם סופר בדרוש לז' אב (דרשות חת"ס ח"ב ע' שלו) כותב: אמר בר אבין סוף פ' ואלו מגלחין [ע"ש] בכו לאובדים ולא לאבידה שהיא למנוחה ואנו לאנחה. ויל"ד מי האובדים הרי אנו כמו שאמר אנו לאנחה, א"כ למה אמר לאובדים. אבל הוא בזמנינו זה דהרי בודאי ת"ח אין להם מנוחה בעוה"ז, ועי"ז גם לא בעוה"ב, כי גם כי יסתלק מ"מ בית מדרשו לא יתבטל ויקום אחר והכל נקרא על הראשון עד מרע"ה, ועי"ז אין להם מנוחה בעוה"ב והולכים מחיל אל חיל, אך בעו"ה בדור הזה במקום שנסתלק רב מבטלין בית מדרשו לגמרי, ומושיבים דורש בלשון גוים במקומו, ות"ח הנשארים בצרה גדולה, והת"ח בעלמא דקשוט במנוחה כשאינו הולך מחיל אל חיל. וזהו בכו לאובדי', אנחנו נבכה על אותן הקהלות שאבדו ת"ח שלהם ואינם מושיבים אחרים במקומם, שהאבידה למנוחה, כי אין בבית מדרשו מי שיחזיק בתורתו, ואנו ת"ח הנותרים לאנחה, כי חכמת סופרים חסרה בעו"ה.

אסיק ל' חנין על שמייה - בשו"ת תשורת שי (ח"א סי' תרכ"ט) נשאל על בן זכר שנולד ולפני מיתתו מת אביו, אם נכון לקרות שם התינוק על שם הנפטר. וכתב שם: שמעתי בשם רב אחד שנשאל גם כן על זה, והורה שלא יקרא בשם הנפטר. ולי נראה דשפיר דמי לקראו על שם הנפטר, ממועד קטן פרק ואלו מגלחין (דף כ"ה ע"ב) רב חנין חתניה דבי נשיאה הוה ולא היה לו בני, בעא רחמי והוו ליה, ההיא יומא דבעי לממהלי' נח נפשיה, פתח עליה ההוא ספדנא שמחה לתוגה נהפכה ששון ויגון הודבק בעת שמחתו נאנח בעת חנינתו אבד חנינתו, אסיקו ליה חנין על שמייה עכ"ל. הרי דר"ח נח נפשיה אחר שנולד הבן, ומ"מ אסיקו ליה על שמייה, ובש"ס אין הגרסא ההיא יומא דבעי לממהלי', רק ההוא יומא דה"ל, נח נפשיה, ומ"מ מוכח דנולד קודם דנח נפשיה דר"ח, מדקאמר שמחה לתוגה נהפך משמע דכבר הוי שמחה כשנולד ואח"כ כשנח נפשיה דאביו נהפך לתוגה, וגם בעת שמחתו נאנח מוכח הכי, דכשנולד היה ר"ח חי. ונאנח בחליו, דאטו לאחר דנח נפשיה

נאנח והיינו דקמ"ל דאסקו ליה על שמייה אף דכשנולד היה ר"ח חי ובעי' יעקב הגרסא: יומא דבעי לממהלי' נח נפשיה.

בספר זוכר הברית (פרק כ"ד אות י) כתב גם כן בזה דמי שנולד לו בן אחר מיתת אביו יקראו לו בשם אביו, וראי' מהגמ' כאן, דהרי רב חנן מת באותו יום שהי' לו למול את בנו, ואסקו ל' חנן על שמו ע"כ. [א"ה. וכן הי' כזאת בזמננו שאחד מנפטרי אסון מירון הלא הוא הר' אלעזר מרדכי גולדברג ע"ה, נולד לו בן אחר ח' חודשים מהסתלקותו, ואסיקו ליה כשמייה].

כי נח נפשי' דרבי אבהו אחיתו עמודי דקסרי מיא וכו' - וברש"י: הורידו דמעות ע"כ - בהקדמת ספר "סופר מהיר" להגאון רבי יצחק ליב סופר זצ"ל איתא: ועלוי אני אומר מה דאית' בש"ס מ"ק דף כ"ה כשנח נפשי' דר' אבהו אחותי עמודי דקסרי מיא. ופירש"י שהורידו דמעות, ועפ"י פשוטו קשה להבין שיבכו העמודים של עיר קיסרי, כי רבי אבהו מקסרי הי' כידוע מכמה מקומות בש"ס. ולענ"ד נראה הכונה לפי ענינינו עפ"י מאמרם ז"ל בכתובות דף נ"ז כי הוי נפק ר' אבהו ממת יבתא לבי קיסר נפקו אמהתא דבי קסרי לאפי' ומשרי ל' הכי רבא דעמי מדברנא דאומתי' בוצינא דנהורא, ומבואר מזה דהי' ר"א גדול בבית הקיסר, וכן מבואר עוד בכמה מקומות בש"ס עיין סוף סוטה וביבמות פ"ו, וא"כ בלא ספק כשמת, בכו והתאבלו עליו עמודי דבי קסרי, היינו בית יועצי המלך אשר המלך נשען עליהם, והן המה עמודי דבי קסרי וכו'.

☞ דף כו: ☞

רבי אבא וכו' אתאי בת נעמייתא בעא למיבלעיה וכו' לא אמרו אלא בזרוע וכמעשה שהיה - וברש"י: בזרוע - שאין יכול להצילו, אבל דנעמייתא דמצוי להציל לא מיקרע ע"כ.

ובספר יד דוד להגר"ד זיסהיים ז"ל כאן כותב קושי' בשם החכם צבי (סי' ז'): איך קראו להך נעמייתא יכול להציל, ואי דיכולין להצילו, א"כ למה הניחו לבלוע ע"כ.

וכתב הגאון ר' אברהם סופר ז"ל בקובץ האוהל (סי' ז'): לענ"ד יש לפרש כוונת רש"י בדרך פשוטה, שהרי העוף אינו לועס אלא בולע, ובשעת הבליעה לא נקרעים הבתים ולא הפרשיות, ולכן בשעת ראיית בליעת התפילין היה פטור, דמצוי להציל, אם יעלה בידו לתפוס את העוף ימצא את התפילין בשלימותם, ואם העוף ברח ולא יכלו להציל, הרי העכול בא אחרי זמן מה, אז כבר א"א לראות את התפילין שנקרעו ופטור, עכ"פ בשעת הבליעה נקראת יכולין להציל, משום דעדיין התפילין שלמים הם. ע' תוס' מנחות ס"ט, א' ד"ה דבלע. וע"ע מש"כ בזה הגר"מ פיינשטיין זצ"ל בשו"ת אגרות משה (או"ח ח"ג סי' ג).

☞ דף כז: ☞

ולא של נשים לעולם מפני הכבוד - וברש"י: ששופעות זיבה. ע"כ. ובגמ' (כו ב, כח א) אמרי נהרדעי ל"ש אלא חיה אבל שאר נשים מניחים. ר"א אמר אפי' שאר הנשים אין מניחין דכ' ותמת שם מרים ותקבר שם, סמוך למיתה קבורה וכו'. ופירש"י אלא חיה, שמתה מחמת וולד, שהיא שופעת ע"ש. ויעו' ברמב"ם בפ"ב דאבל ה"ה ובטור ושו"ע יור"ד (סי' שנ"ה) דקי"ל כר' אלעזר דאף שאר נשים אין מניחים ברחוב ע"ש.

תהיה אתה הולך ממדרגה למדרגה, וזהו שאמר "תלמידי חכמים אין להם מנוחה בעוה"ב עכ"ד. ובקובץ ישורון (כרך י"ז ע' קכז) כתב: "אפשר לבאר בכוונת הגר"א, דאע"פ שבעוה"ב אי אפשר יותר להתעלות, כי מביא עמו האדם רק מה שהשיג קודם מיתתו, וממילא באותה מדרגה בה היה בעת פטירתו מן העולם שם נשאר לעולם ועד, מ"מ אם יש תלמיד חכם שבעולם הזה לא נתן לעצמו מנוח כלל, והרי כל מהותו היא רק בבחינת "מוסיף והולך" בתורה ומצוות, הרי שהמדרגה שרכש אדם זה לעצמו היא מדרגת "הולך", זוהי מציאותו וכך מדרגתו לעוה"ב, ואם כן גם שם בעלמא דקשוט נשאר הוא במדרגתו, מדרגה של "הולך", וכך הריהו ממשיך ועולה ממשיך ונתהלך שם בעוה"ב, אף על פי שכולם עומדים.

☞ מסכת חגיגה ☞

☞ דף ב. ☞

סומא באחת מעיניו פטור מן הראיה שנאמר יראה יראה - בדרך שבא לראות כך בא ליראות וכו' - בספר פסקי תשובה (ח"ג סי' שט בהג"ה) כותב: שמעתי מהרה"ח הישיש מוה"ח"י נ"י מטורבין כי מרן הקדוש זצ"ל מקאצק בא פעם א' לביהמ"ד והקשה בקול רעש גדול על דברי הש"ס חגיגה סומא בא' מעיניו פטור מן הראי' יראה יראה בדרך שבא לראות כך בא ליראות, והא איתא במד' כתיב עיני ה' וגו' וכתוב עין ה' אל יראיו, כאן בעושיין רצונו של מקום כו' גם ארו"ל בזמן שישראל עושיין רצונו של מקום קרויין בנים ובזמן שאין עושים רצונו של מקום קרויים עבדים. והנה בעליית רגלים כתיב פני האדון ה', היינו בחי' עבדים בזמן שאין עושיין רצונו של מקום, וא"כ הרי אז צריך לראות ג"כ בא רק בעין אחת.

☞ דף ג. ☞

הנהו תרי אילמי דהוו בשבכותיה דרבי, בני בריתיה דרבי יוחנן בן גודגאדא - דברים מיוחדים כתב הגר"י זילברשטיין בספרו חשוקי חמד (מסכת יבמות דף קיב:) ואלו דבריו:

כיצד ניתן לעודד הורים של ילד חרש השבורים ומדוכאים ממצבו

אחד מגדולי התנאים שעמדו לעם ישראל, הוא רבי יוחנן בן גודגאדא. קדוש ישראל זה נהג בחסידות ובזהירות מופלגת, כמבואר במסכת חגיגה (דף יח ע"ב) שרבי יוחנן בן גודגאדא היה אוכל על טהרת הקודש כל ימיו, והיתה מטפחתו מדרס לחטאת, [והביאו גם הרמב"ם (פי"ג מהלכות פרה אדומה ה"ב)]. והנה יד ה' פגעה בו, וכל בניו היו חרשין, כמבואר בירושלמי (תרומות פרק א), ובנוסף לכך ילדה בתו שני בנים אלמים.

איך קיבל רבי יוחנן בן גודגאדא גורה קשה זו, שכל בניו חרשים, ושני בניו בתו אלמים?

בן אדם רגיל במצב כזה היה יכול להיכנס למצב של דיכאון ויאוש, ולמאוס בחייו. אך לא כך עשה רבי יוחנן בן גודגאדא. הוא הבין שמהשמים דורשים ממנו לתקן את בניו ולהעלותם לדרגה העילאית ביותר, שאליה חרש מסוגל להגיע. הוא רצה שרבים ילמדו ממנו להפיק רצון הבורא גם מבנים שכולם

והנה יעו' בפ' וישלח (פל"ה פי"ח יט') שכ' ויהי בצאת נפשה "כי מתה" ותקרא שמו בן אוני וגו', "ותמת" רחל ותקבר בדרך אפרתה וגו', ויעו"ש ב"משך חכמה" שכתב וז"ל, בצאת נפשה וגו', כפל "המיתה" וסמך מיתה לקבורה, שאין משהין מטה של חיה מפני הכבוד כדאמרי' נהרדעי בסוף מו"ק יעו"ש, עכ"ל. והיינו דקשה מ"ט כתיב אח"כ ותמת רחל, הא הול"ל רק ותקבר בדרך וגו', דכבר כתיב לפני כן "שמתה" אלא ע"כ לרמוז שאצל חיה והיינו "יולדת" יש לקבור תיכף ולא להוציא מיטתה לרחוב כדס"ל לנהרדעי, ודו"ק.

וה"נ יל"ד מריש פ' חיי שרה שכתוב (כג' ב') ותמת שרה בקרית ארבע הוא חברון וגו' ויבא אברהם "לספוד לשרה ולבכותה", ורק אח"כ כתיב ויקם אברהם מעל פני מתו וגו' והלך לקנות עבורה "קבר" במערת המכפלה, דמבואר כדס"ל לנהרדעי דרך "יולדת" צריך לקבור תיכף למיתתה אך שאר נשים אפשר "להספידם" ורק אח"כ "לקוברם" ולכן אאע"ה "הספיד" לשרה עוד לפני קבורתה ולא אח"כ, מדלא היתה "יולדת" ולא חיישי' שתהיה "שופעת זיבה", ודו"ק.

אולם לפי"ז יל"ע לאידך גיסא, לר' אלעזר דס"ל דגם בנשים בעלמא צריך לקבור "תיכף" אחר המיתה, וכדקי"ל כן ברמב"ם וטושו"ע, א"כ מ"ט הספידה אאע"ה לפני שקברה ולא קברה תיכף, ויל"ע.

☞ דף כז. ☞

כיון שעבר אדם עבירה ושנה בה הותרה לו - בספר ערבי נחל (פרשת וישלח) כותב שצריך להבין, למה הטביע הקדוש ברוך הוא באדם דבר זה, הלא על ידי זה כמעט נתבטלה אצלו הבחירה, וטוב היה לו היתה העבירה נעשית אצלו חמורה יותר, אז אולי היה נמנע מלעשותה?

אלא אמרו באבות "עבירה גוררת עבירה", ומכיון שעובר שנית על אותה העבירה, נעשה יצרו מושל עליו, ובכוח עצמו אין לו כבר אפשרות להתגבר עליו. ומכיון שהקב"ה רוצה שלא ידח ממנו נדח, לכן הטביע בו דבר זה שיהא נדמה בעיניו כהיתר, וכל דבר המותר אין יצר הרע מפתהו לעשותו. וכמו שאמרו (יומא יח, ב) "אינו דומה מי שיש לו פת בסלו למי שאין לו פת בסלו". וכן בשעיר המשתלח (יומא, סז, א) "אומרין לו הרי מזון הרי מים", שעל ידי זה נחלש יצרו ואינו מתאוה יותר, כן הדבר כאן, ע"י שנעשה לו כהיתר, נחלש יצרו ויוכל להתגבר ולעשות תשובה אח"כ, גם על חטאיו הקודמים.

☞ דף כט. ☞

☞ לסיומא דמו"ק ☞

תלמידי חכמים אין להם מנוחה אפילו לעוה"ב וכו' - בחדושי הגר"א (על ברכות ס"ד ע"א) כתב: דבעוה"ז נקרא האדם הולך, שהוא הולך תמיד ממעלה למעלה ע"י מצוות שעושה, אבל בעוה"ב נקרא עומד, שבעוה"ב א"א לעשות מצוות, ובשלימות שקנה בעוה"ז הוא עומד תמיד במדרגה אחת. אבל יש כמה צדיקים שאפילו בעוה"ב הם נקראים מהלכים, וזו מדרגה גדולה שאין למעלה הימנה כמו שנא' ונתתי לך מהלכים בין העומדים, שאפילו בין המלאכים שהם עומדים

חרשים. אי לכך התמסר בכל כוחותיו ללמדם בינה. הבה ונתבונן למה הגיעו:

"אמר רבי יודא מעשה בבניו של רבי יוחנן בן גודגדא שהיו כולן חרשין, והיו כל הטהרות שבירושלים נעשין על גביהן" - זוהי דרגה גדולה מאוד, כי כדי להורות בענייני טהרות בירושלים, בזמן שבית המקדש היה קיים, היו צריכים ידיעה רבה בהלכות טומאות וטהרות החמורות. בנים חרשים אלו היו מסוגלים לכך, וגם יראת שמים גדולה היו צריכים לזה. ואין ספק שאע"פ שהיו חרשין, בכל זאת קלטו קדושה וטהרה מפי אביהם, עד ששמשו לדוגמא לרבים למה שחרשים מסוגלים להגיע.

הבה ונראה למה הגיעו נכדיו האלמים של רבי יוחנן בן גודגדא:
בחגיגה (דף ג ע"א) נאמר: "הנהו תרי אלמי דהוו בשביבותיה דרבי, בני ברתיא דרבי יוחנן בן גודגדא... דכל אימת דהוה עייל רבי לבי מדרשא הוו עיילי ויתבו קמיה, ומניידי ברישיהו ומרחשין שפוותיהו, ובעי רבי רחמי עליהו ואיתסו - ואשתכח דהוו גמירי הלכתא וספרא וספרי וכולה תלמודא".

כל בניו החרשים של רבי יוחנן בן גודגדא, ונכדיו, מחייבים מאוד את ההורים של חרשים. כי הנה רואים שיש פירות לעבודה מאומצת, ובכוחה של עובדה זו, לעודד את ההורים לבל יתיאשו.

יש הנהגה בחיים, הנחוצה מאוד להורים: אדם חייב להיות עקבי בעבודת בוראו, ואין לו לקפוץ מעבודה לעבודה. וכעין שמצינו במסכת ערכין (דף יא ע"ב) "מעשה ברבי יהושע בן חנניה שהלך לסייע בהגפת דלתות אצל רבי יוחנן בן גודגדא. אמר לו: בני חזור לאחוריך, שאתה מן המשוררים ולא מן השוערים!" כלומר אם משנה ממתכונת למתכונת חייב מיתה. ומידה זו חייבת לשמש נר להגליהם של הורים: עקביות, ונאמנות. ולכן אל יאמרו ההורים: חבל שאין אנו יכולים לעסוק בבנים מושלמים, שזה עדיף יותר מטיפול בחרשים, כי עליהם לדעת שזהו התפקיד שהטיל עליהם בוראם, וישוער, אל יחפז להיות משורר.

נכדי רבי יוחנן בן גודגדא האלמים היו גלגול אלדד ומידד

בספר "גלגולי נשמות" (מהמקובל רבי מנחם עזריה מפאנו, אות א סימן ס) כתב: "אלדד ומידד" - אמרו על פסוק "וישארו שני אנשים במחנה" (במדבר יא, כו) [תרגום יונתן] ואשתירו תרין גוברין במשריתא, שמיה דחד אלדד, ושמיה דתניין מידד, בנוי דאליצפן בר פרנך, דילידת ליה יוכבד ברת לוי, בזמן דפטרה עמרם [גברא] (יתה), ואתנסיבת ליה עד דלא ילידת ית משה כו'. וקשה, עמרם חסידא, שהוא אחד מארבעה שמתו בעטיו של נחש, היאך החזיר גרושתו אחרי שהלכה והיתה לאיש אחר? ואין לומר דקודם מתן תורה הוה, דהלא האבות שמרו התורה גם אז. עוד קשה, הלא מעוברת היתה יוכבד ממשה רבינו ע"ה שלשה חדשים כשהחזירה עמרם, ואיך ביני וביני נולדו אלדד ומידד. וגם בפרק קמא דחגיגה (דף ג ע"א): 'הנהו תרי אלמי דהוו בשבבותיה דרבי, בני ברתיא דרבי יוחנן בן גודגדא כו', ואשתכח דהוו גמירי וכו'.

וסוד הענין, אלו תרי אחין אלדד ומידד ולידתן היתה אז בדמעה מנשואין הנז, והם בסוד דמעת העשוקים. מאחר דגט לא היה בלב שלם, על כן נולדו אלמים. גם לסבה אחרת היו

אלמים, כי פירשו נבואתן שלא ברשות, דלא כתיב "לאמר", כי אין ראוי לאומרם לאחרים כשאין אומר "לאמר". והקב"ה הראה להם נבואתם מתנבאי"ם - מ"שה תנוח נ'פשו ביגן א'לוקים י'הושע מ'כנים, והיו צריכין להעלים הנבואה עד שיאמרו ויותן להם רשות לגלות, וזה כי יהושע קינא לרבו באומרו אדני משה כלאם כי פרסמו נבואתן. ולכן גם להיותם מהעשוקים כנוכר לעיל, משגילו מה שלא הורשה להן, בחזרם עתה בעולם לקו בלשונם אילולא תפילתו של רבי ונתרפאו, ונחה עליהם רוח ה' בהיותם מלומדי מלחמה של תורה, ומרפא לשון עין חיים, וכדאמרין ואשתכח דהוו גמירי וכו', ונפשם יודעת מאד את ערכם כי רבה, הגם שהיה לשונם אסור - ליבם היה פתוח לרווחה כפתחו של אולם, להימצא תמיד בשערים המצויינים בבתי כנסיות ובתי מדרשות, וגם שלא היה נחשב עון לא לעמרם ולא ליוכבד ולא לאליצפן, כי גבהו דרכי ה', ומאתו יבאו דברים עתיקים. והענין איך חזר ולקחה עמרם, הוא כמו שחזר ולקח דוד מיכל אחר שהיתה עם פלטיאל, כי כשנתן לה דוד גט מסר מודעה כי גט מוטעה היה, וליקוחי פלטיאל לאו ליקוחין היו, כן עמרם מסר מודעה כי מפני גזירת פרעה גרשה, ולכך חזר לקחתה מפני המודעה, וגם לאליצפן לא נחשב לעון על היות קודם מתן תורה, ואחריהן גזרו על ביטול מודעה, עכ"ד.

בבן יהודע (חגיגה דף ג ע"א) כתב: "הנהו תרי אלמי, עיין פתח עיניים (להחיד"א) שהיו גלגול אלדד ומידד, ונרמזו ב' אותיות של אלדד ושל מידד באותיות "אלמי". ונ"ל, הואיל וגילו נבואתם בדיבור בפיהם נעשו אלמי. והואיל והיה זה בעבור משה רבינו, לכך רפואתם היתה ע"י רבינו הקדוש שהיה בבחינת משה רבינו. וגם אמרו רז"ל: מימות משה רבנו ועד רבי, לא מצינו תורה וגדולה במקום אחד", עכ"ל.

מכל הדברים האלו אנו רואים שהחרשים והאלמים שנולדים, אין זה ח"ו בבחינת טעות תקלה וקלקול, אלא הדברים מחושבים היטב. ואדרבה, הם באים לתקן קלקולים מדורות שעברו, ומסייעים להביא את העולם לתקונו. ועל ההורים לבטוח בה' ולגדל את הפקדון שהשי"ת הפקיד אצלם בנאמנות ושמחה.

גליון זה יוצא לאור ע"י 'שיעור הדף היומי' בביהמ"ד אהל תורה רח' הרב יוסף קארו 4 ביתר.

מידי ערב נמסר שיעור בצורה רוטטה ובהירה בשעה 7.00 בערב
ניתן לשמוע את השיעורים בקול הלשון במס' 03-6171111
להקיש *7 ואז קוד 966339 שלוחה 6

ניתן לקבל גליון זה ע"י בקשה למייל:
K0504166339@gmail.com

ניתן לקבל גם את הגליון היוצא ע"י 'בית מדרש גבוה לכהנים'
ללימוד הלכות עבודת ביהמ"ק.

הודעה חשובה ורחופה

לאחר שזוכנו ה' להקים את הכולל הייחודי 'בית מדרש גבוה לכהנים' - והוא כולל ערב וכולל יום שישי לכהנים להכנים לעבודת בית מקדשנו שיבנה במהרה בימינו כרצון אדיר חפצו של מרן הח"ח זיע"א שהרבה לעורר ע"כ בספריו ובמכתביו- ואשר נוסד ע"י מאות אנשים אשר נתנו הרו"ק של 10 ש' לקיומו והחזקתו. כעת שאיפתנו להקים 'כולל יום שלם' לכהנים, כל מי שיוכל לסייע בדבר גדול ונשגב זה למען בית ה' אלו קיינו הן בעצה והן בממון שכרו רב למאוד <<< פנו כעת למס' הטל: 0504166339 או במייל K0504166339@gmail.com